

Õiguskantsler

Priit Pikamäe
Riigikohus
kantselei@riigikohus.ee

Teie 31.03.2014 nr 4-3-60-14

Meie 23.04.2014 nr 9-2/140531/1401804

**Arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluses
01.01.2009–31.12.2010 kehtinud riigilõivuseaduse § 56 lg 1 ja lisa 1 (riigilõiv 40 000 krooni)**

Austatud Riigikohtu esimees

Pöördusite minu poole ja küsisite põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 3-4-1-11-14 (tsiviilasi nr 2-10-51373) arvamust, kas 01.01.2009–31.12.2010 kehtinud riigilõivuseaduse (RLS) § 56 lg 1 ja lisa 1 olid Eesti Vabariigi põhiseadusega (Põhiseadus) kooskõlas osas, mille kohaselt tuli hagilt hinnaga 350 000–400 000 krooni tasuta riigilõivu summas 40 000 krooni (2564,10 eurot).

Hagejad pöördusid 18.10.2010 kohtu poole ning tasusid riigilõivuna 40 000 krooni (hagihind 400 000 krooni). 11.03.2014 taotlesid hagejad põhiseaduslikkuse järelevalve algatamist hagi esitamise ajal kehtinud riigilõivu määra ettenäinud normi suhtes. 17.03.2014 sõlmis kohus poolte vahel kompromissi. 25.03.2014 algatas kohus riigilõivu määra ettenäinud normi põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse.

Leian, et põhiseaduslikkuse järelevalve on algatatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku [§ 150](#) lõikes 6 nimetatud tähtaja jooksul ning et Harju Maakohtu taotlus on lubatav.

Konkreetses kohtasjas kontekstis leian, et **Põhiseaduse § 15 lõikega 1 ning §-ga 11 ei olnud kooskõlas** Harju Maakohtu 25.03.2014 määruse 2-10-51373 resolutiivosas määratletud 01.01.2009–31.12.2010 kehtinud **RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1**, mille alusel tuli tsiviilasjas hinnaga 350 000–400 000 krooni tasuta hagiavalduselt **riigilõivu 40 000 krooni**.

Asusin oma 04.03.2014 arvamuses nr [9-2/140284/1401007](#) (puudutas kohtusse pöördumiseks nõutava 1 118,45 euro suuruse riigilõivumäära põhiseaduspärasust) seisukohale, et kuna selle summa näol oli tegemist poole suurema summaga, kui tuli tasuta kuni 31.12.2008 kehtinud ning tuleb tasuta alates 01.07.2012 kehtiva riigilõivuseaduse alusel, ning eeldades, et ka nimetatud summad täitsid/täidavad riigilõivu eesmärgid (menetlusökonoomia ja Riigikohtu poolt tunnustatud kohtumenetluse kulude osalise kandmise põhimõte), ei ole nendest poole suurema riigilõivusumma nõudmine proportsionaalne.

Praegusel juhul oli 40 000 krooni suuruse riigilõivu näol tegemist rohkem kui kahekordse summaga, mida tuli tasuta kuni 31.12.2008 kehtinud (19 000 krooni) ning kolmekordse summaga, mida tuleb tasuta alates 01.07.2012 kehtiva (850 eurot, 13 260 krooni)

riigilõivuseaduse alusel. Samuti ületas 40 000 krooni Justiitsministeeriumi arvutuse alusel määratletud tsiviilasja lahendamise kulu 2010. aastal 4446 krooni (285 eurot)¹ üle 8 korra.

Taotluse objektiks oleva riigilõivu summa 40 000 krooni (2564,10 eurot) osas jään eeltooduga sarnasele seisukohale ja leian, et **Põhiseaduse** § 15 lõikega 1 ning §-ga 11 **ei olnud kooskõlas** Harju Maakohtu 25.03.2014 määruse 2-10-51373 resolutiivosas määratletud 01.01.2009–31.12.2010 kehtinud **RLS § 56 lg 1 koostoimes lisaga 1**, mille alusel tuli tsiviilasjas hinnaga 350 000–400 000 krooni tasuda hagiavalduselt **riigilõivu 40 000 krooni**.

Iga üksik riigilõiv on konkreetne PS § 15 lg 1 sätestatud kohtusse pöördumise õiguse piirang ning vajab nii nagu mistahes muu põhiõiguse piirang proportsionaalset õigustust. Seetõttu peab iga riigilõiv olema majanduslikult põhjendatud, sh ka riigilõivus sisalduv menetlusökoonomia saavutamise hinnanguline osa.

Ühtlasi teatan, et ei soovi asja arutamist suulises menetluses.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

¹ Riigikohtu 06.03.2012 otsus asjas nr [3-2-1-67-11](#), p 10.1.